*Paul Csavdari*

# Planul real al lui Dumnezeu

## libertate, responsabilitate și limita normalului

Toate teologiile religioase au încercat să-l explice pe Dumnezeu printr-un „plan” de mântuire, născut din mitul căderii din Eden. De acolo pornesc vinovăția, ispășirea, jertfa, întruparea și „sângele care plătește”.

Dar acest plan – fondat pe o mitologie introdusă târziu în Scriptură, prin influența filosofiei elenistice – nu are nici o legătură cu Geneza 1, singurul text care exprimă voia inițială a lui Dumnezeu. Acolo nu există cădere, nu există vină ereditară, nu există ispășire. Există doar creație, libertate și responsabilitate.

„Și a văzut Dumnezeu că este bine.” Această propoziție repetată ritmic marchează echilibrul planului divin. Fiecare etapă a creației este evaluată nu prin frumusețe sau putere, ci prin conformitatea cu binele moral. Lumea este bună pentru că este ordonată, limitată și liberă. Tot ce iese din mâna lui Dumnezeu are formă, scop și măsură. Nimic nu e haotic, nimic nu e absolut. Inclusiv omul – culmea creației – este plasat în interiorul limitelor acestei ordini. El nu este făcut veșnic, ci muritor; nu este înger, ci ființă pământească, chemată să administreze viața, nu să o depășească.

Aceasta este prima dovadă a planului real: omul este muritor prin voia lui Dumnezeu, nu prin pedeapsă. Nemurirea nu este atributul chipului, ci al Celui care l-a creat. A fi după chipul lui Dumnezeu nu înseamnă a fi atemporal, ci a fi moral: a avea conștiință, discernământ, libertate și responsabilitate. Toate celelalte ființe trăiesc prin instinct; omul trăiește prin judecată morală. În acest sens, „chipul” nu este o imagine ontologică, ci o calitate etică. Dumnezeu nu i-a dat omului o esență divină, ci capacitatea de a înțelege și de a evalua binele.

De aceea, porunca de a se înmulți și de a stăpâni peste pești, păsări și animale arată că omul este o ființă pământească, nu angelică. El face parte din ordinea vieții muritoare, dar în această condiție limitată poartă un mandat moral. „Stăpânirea” nu înseamnă dominație, ci administrare dreaptă a vieții. Omul nu este stăpân peste om, ci împreună cu ceilalți este responsabil pentru lumea pe care o locuiește. Nicio ierarhie nu este justificată de planul creației, pentru că Dumnezeu i-a făcut pe toți după același chip moral.

Planul lui Dumnezeu din Geneza 1 este, așadar, un plan al libertății. Dumnezeu nu creează sclavi spirituali, ci ființe capabile să aleagă. Omul nu este un executant, ci un partener de conștiință. Aceasta explică tăcerea lui Dumnezeu în fața multor acțiuni umane: El nu intervine înainte ca omul să-și ducă decizia la capăt. Libertatea trebuie să se manifeste până la capăt, altfel nu este libertate. De aceea, Dumnezeu nu blochează complotul fraților lui Iosif, nu oprește mâna lui Saul, nu previne condamnarea lui Isus. Intervine doar după ce planurile omenești s-au consumat, pentru ca dreptatea să fie reală, nu impusă.

Aceasta este legea divină a libertății: Dumnezeu nu obstrucționează actul liber, ci îl evaluează. Intervenția sa este mereu post-factum – ca judecată, ca restabilire, ca mântuire – niciodată ca prevenție. El nu intră în decizie, pentru că decizia este terenul omului. Intervine doar dincolo de limită, acolo unde libertatea devine abuz, adică părăsirea normalului uman. În Sodoma, libertatea devine instinct; în Egipt, puterea devine tiranie; în cazul lui Saul, autoritatea devine uzurpare. În toate aceste situații, Dumnezeu acționează nu pentru a pedepsi alegeri, ci pentru a restabili diferența dintre om și animal, dintre moral și amoral.

„Normalul" nu este o convenție socială, ci limita morală a libertății. Atâta timp cât omul acționează în interiorul acestei limite – adică în cadrul conștiinței, adevărului și responsabilității – Dumnezeu nu intervine. Omul este liber să facă binele sau răul, să construiască sau să distrugă, atâta timp cât nu anulează umanul din sine. Dar când acțiunea iese din sfera conștiinței și intră în instinctul de dominație, de violență, de neadevăr, atunci Dumnezeu intervine pentru a restabili ordinea morală a lumii. Nu pentru a-l controla pe om, ci pentru a reafirma cadrul creației.

Această logică explică și „tăcerile" divine care au tulburat istoria. Dumnezeu nu s-a opus vânzării lui Iosif, ci a transformat efectul răului într-o cale de salvare. Nu l-a oprit pe Faraon să-și urmărească ambiția, ci a așteptat până când egiptenii au pătruns pe terenul care nu le mai aparținea. Nu i-a oprit pe preoții din Ierusalim să-l condamne pe Isus, ci a acționat după ce actul a fost consumat, dincolo de jurisdicția lor. Învierea este exemplul suprem al acestei legi: Dumnezeu nu salvează din moarte, ci dincolo de moarte. Libertatea omului se exercită până la capăt, iar judecata divină se manifestă doar după ce fapta este completă.

Astfel, întreaga Scriptură, citită în această lumină, capătă coerență. Toate „intervențiile" divine nu sunt miracole arbitrare, ci acte de restabilire a ordinii morale. Dumnezeu nu se amestecă în libertatea omului, dar nu o lasă să se transforme în instinct. Când libertatea devine animalică, El o oprește. Când rămâne umană, o respectă, chiar dacă greșește. Libertatea este sacrosanctă pentru că este semnul chipului. Responsabilitatea este reversul ei inevitabil. Adevărata judecată nu este contabilizarea greșelilor, ci măsura în care omul a rămas om – adică a rămas în interiorul normalului moral.

Acest plan divin nu are nevoie de mântuire juridică, nici de jertfe, nici de sânge. Tot ce cere este ca omul să trăiască potrivit chipului său, să nu devină animal printre oameni. Asta explică și de ce legea profeților reduce totul la trei cerințe: dreptate, milă și smerenie. Acolo se joacă destinul omului. Nu în ritual, nu în mister, ci în etica concretă a libertății.

Isus confirmă acest plan, nu îl schimbă. Când spune că cei înviați nu se mai însoară, ci sunt „ca îngerii”, El arată că înmulțirea aparține lumii muritoare, nu unei stări divine. Când spune „între voi să nu fie așa”, desființează dominația omului asupra omului, reafirmând stăpânirea morală din Geneza 1. Când iartă, nu o face pentru a plăti în locul altuia, ci pentru a-l readuce la adevăr. Când moare, nu „plătește”, ci duce libertatea până la capăt, fără să renunțe la chipul moral nici în fața violenței. Învierea nu este un act magic, ci dovada că adevărul și conștiința sunt mai tari decât moartea.

Planul real al lui Dumnezeu nu e un mister ascuns „din veacuri”, ci o realitate vizibilă din prima pagină a Scripturii: o lume bună, locuită de oameni liberi, morali, conștienți de limitele normalului. Tot restul – căderi, jertfe, potopuri, ispășiri – sunt mituri adăugate de filosofi ca să transforme moralitatea în metafizică. Dumnezeu nu e arhitectul unei „mântuiri” planificate, ci Creatorul unei libertăți responsabile. El nu își răscumpără creația, ci o respectă. Nu o controlează, ci o evaluează.

În acest sens, adevărata credință nu este a celui care se teme de pedeapsă, ci a celui care trăiește în adevăr fără să aștepte intervenții divine. A fi credincios înseamnă a respecta normalul creației: a gândi, a judeca, a face dreptate, a iubi adevărul. Dumnezeu nu cere nimic altceva. El a pus totul în om – conștiința, libertatea și capacitatea de a alege binele. De aceea tace: pentru că a spus totul de la început.